

ELEKTRON HÖKUMƏT VƏ RƏQƏMSAL TRANSFORMASIYA: İSLAHATLARIN İCRA MEXANİZMLƏRİNDƏ YENİ YANAŞMALAR

UOT: 33

<https://doi.org/10.30546/3006-0346.2025.3.87.627>

TALE HÜSEYNLİ

Bakı Avrasiya Universiteti, doktorant

E-mail: talehuseynli15@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-6913-9752>

Giriş

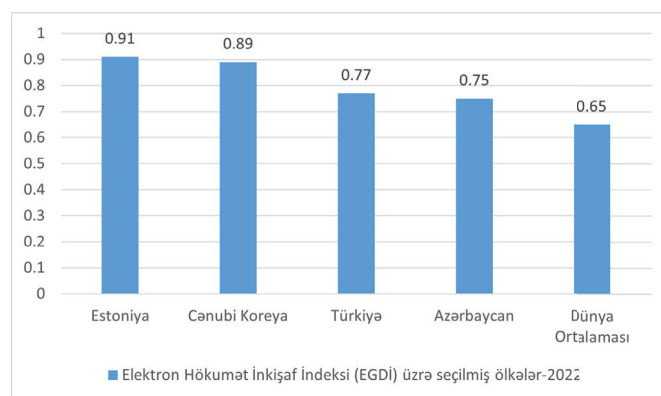
Elektron hökumət: anlayış, inkişaf mərhələləri və beynəlxalq kontekst

Elektron hökumət (e-hökumət) dövlət qurumlarının insanlara, bizneslərə və digər dövlət qurumlarına xidmət göstərmək üçün informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından necə istifadə etdiyini təsvir etmək üçün istifadə edilən termindir. Bu anlayış təkcə elektron xidmətlərin göstərilməsini deyil, həm də bütün səviyyələrdə hökumətin rəqəmsallaşdırılmasını, açıq məlumatların istifadəsini və qərarların qəbuluna məlumat əsasında yanaşmanı əhatə edir.

Beynəlxalq təcrübədə elektron hökumətin inkişafı dörd əsas mərhələyə bölünür. İnformasiyanın təqdimatı mərhələsi, əlaqəli qarşılıqlı fəaliyyət mərhələsi, elektron xidmət mərhələsi, transformativ mərhələ.[5]

İnformasiyanın tədqiqat mərhələsində dövlət qurumları sadəcə informasiya təqdim edir. Məsələn, nazirliklər, icra hakimiyyətləri və digər qurumlar öz rəsmi saytlarında qanunlar, qərarlar, strukturlar, əlaqə məlumatları və xəbərlər yerləşdirirlər. Bu mərhələdə istifadəçi ilə qarşılıqlı fəaliyyət yoxdur. İkinci səviyyədə rezidentlər və şirkətlər dövlət qurumları ilə interaktiv şəkildə əlaqə saxlaya bilirlər. Məsələn, siz onlayn sorgular göndərə, sənədlər yükləyə və şikayət və ya şərhlerinizi bildirə bilərsiniz [6]. Bu nöqtədə informasiya artıq birtərəfli deyil, əksinə, qarşılıqlı mübadilə növüdür. Hazırda dövlət xidmətləri tamamilə rəqəmsal şəkildə təqdim olunur. Vətəndaşlar vergiləri ödəmək, cərimələri yoxlamaq, sosial müavinətlərə müraciət etmək və digər xidmətlərdən istifadə etmək üçün elektron imzadan istifadə edirlər. Xidmətlərin keyfiyyəti, sürəti və şəffaflığı yaxşılaşır. Bu da üçüncü səviyyəyə aiddir. 4-cü mərhələ yüksək mərhələ hesab olunur. Bu nöqtədə dövlət tamamilə rəqəmsal hökumətə keçir. Süni intellekt, blokçeyn, böyük verilənlər və avtomatlaşdırılmış qərar qəbul etmə sistemləri tətbiq olunur. Dövlət-vətəndaş qarşılıqlı əlaqələri qabaqlayıcı və uyğunlaşdırılmış xidmətləri əhatə edəcək şəkildə inkişaf edir [15].

Beynəlxalq təşkilatlar elektron hökumətin səviyyəsini qiymətləndirmək üçün müxtəlif indekslər təqdim edir. BMT-nin Elektron Hökumətin İnkişaf İndeksi (EGDI) və Elektron İştirak İndeksi (EPI) bu sahədə əsas göstəricilər sayılır.

Qrafik 1. BMT Elektron Hökumət İnkişaf İndeksi üzrə seçilmiş ölkələrin sıralaması (2022) [14] (Azərbaycan, Estoniya, Türkiyə, Cənubi Koreya və dünya ortalaması ilə müqayisə)

Azərbaycan bu indekslərdə regional liderliyə doğru irəliləyir. 2020-ci ildən sonra elektron xidmətlərin əhatə dairəsi, istifadəçi sayı və keyfiyyəti əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bu da müsbət göstəricidir.

Azərbaycanda elektron hökumət və rəqəmsal transformasiya prosesi üçün qanunvericilik bazası 2000-ci illərin əvvəllərində formalaşmağa başlayıb. Əsas sənədlər bunlardır:

“Elektron imza və elektron sənəd haqqında” Qanun (2004) elektron sənədlərin hüquqi bərabərliyini təmin edir. “Dövlət informasiya sistemləri və ehtiyatları haqqında” Qanun (2011-ci il) informasiya sistemlərinin administrasiyasını tənzimləyir; “İnformasiya əldə etmək haqqında” Qanun (2005-ci il) açıqlıq və ictimai monitoring üçün qanunvericilik əsasını yaratdı. “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasında elektron hökumətə keçid strateji məqsəd kimi müəyyən edilib. Bundan əlavə, “Dövlət İnformasiya Sistemlərinin İnteqrasiyası

Konsepsiyası” və “Rəqəmsal Azərbaycan 2022-2026” gündəliyi kimi nəşrlər bütövlükdə rəqəmsal idarəetməni inkişaf etdirməyə çalışır [15].

Azərbaycanın rəqəmsal idarəetmə paradigmasının icrasında bir neçə mühüm qurum iştirak edir. Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi İKT infrastrukturunun bütün strateji idarəçiliyinə və inkişafına nəzarət edir. Elektron Hökumət İnkişaf Mərkəzi (EGD) vahid platformaları idarə edir və dövlət xidmətlərini elektronlaşdırır [7]. “ASAN Xidmət” dövlət xidmətlərinin şəffaf və sürətli çatdırılması üçün müstəsna platformadır. “AzInTelecom” MMC milli bulud sistemləri, hosting və təhlükəsizlik həlləri təqdim edir. Bu təşkilatlar arasında əməkdaşlıq nəticəsində xidmət inteqrasiyası və rəqəmsal ekosistemin böyüməsi sürətlənib [8].

Rəqəmsal transformasiya islahatların icrasının keyfiyyətini və effektivliyini artırmaqla, idarəetmə sistemində çevik, şəffaf və vətəndaş yönümlü yanaşmaların formalaşmasına səbəb olmuşdur [3].

Ənənəvi tətbiq yanaşmaları bürokratik maneələr, vaxt itkisi və səmərəsiz resurs bölgüsü ilə xarakterizə olunurdu. Rəqəmsal üsullar avtomatlaşdırılmış əməliyyatlara, onlayn monitorinq və hesabat verməyə və məlumat əsasında qərar qəbul etməyə imkan verir. Məsələn, sosial təminat üçün “e-sosial.az”, biznes üçün “e-taxes.gov.az”, torpaq idarəçiliyi üçün “REAL ƏMLAK portalı” real vaxt rejimində məlumatların izlənilməsi və əməliyyat seçimlərinin aparılmasına imkan verir.

İcra nəzarətində rəqəmsal vasitələrdən qeyd edərkən, xüsusi olaraq da, rəqəmsal imza (SİMA) və blokçeyn texnologiyasını qeyd edə bilərik. Bu texnologiya icra proseslərində saxtakarlığın və təhrifin qarşısını alır. “ASAN Xidmət” portalı və mobil tətbiqlər vətəndaşlara xidmətlərə çıxış imkanlarını asanlaşdırır, icra prosesinə ictimai nəzarəti artırır. Elektron kabinələr və şəxsi hesablama sistemləri (məsələn, “my.gov.az”) islahatların yerinə yetirilməsi ilə bağlı fərdi monitorinq imkanları yaradır [11].

Rəqəmsallaşma ilə hər bir strukturun icra proseslərində vəzifələri aydın şəkildə müəyyən edilir və idarəetmə tarixi rəqəmsal izlərdən (loglardan) istifadə etməklə izlənilə bilər. Bu, dəyişiklikləri izləmək, qiymətləndirmək və təhlil etmək üçün mühüm alətlə çevrilir.

Elektron xidmətlərin sektorial təhlili: vergi, sosial təminat, sahibkarlıq

Rəqəmsal transformasiya prosesində sektor strategiyası çox vacibdir. Bu, hər bir dövlət sektorunun fərdi tələblərinə uyğun olan texnoloji həllərin tətbiqini nəzərdə tutur. Azərbaycanda elektron xidmətlərin sektorlar üzrə tətbiqi iqtisadi və sosial dəyişikliklərin effektivliyini artırır.

e-taxes.gov.az portalı vergi sisteminin rəqəmsallaşdırılmasını asanlaşdırır. Bu platforma aşağıdakı imkanlara malikdir: vergi bəyannamələrinin elektron şəkildə ötürülməsi, elektron sertifikatlar və xəbərdarlıqlar almaq, onlayn ödəniş, vergi borcunun real vaxt rejimində izlənməsi. Bu yanaşmanın tətbiqi sadələşdirilmiş vergi inzibatçılığı və qeyri-rəsmi sektorun azaldılmasında böyük irəliləyişlə nəticələndi.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən fəaliyyət göstərən “e-sosial.az” portalı sakinlərə geniş məlumat və sosial xidmətlər üçün elektron müraciət etmək imkanı təqdim edir. Sistemin əsas üstünlükləri: Pensiya hesablarının elektron monitorinqi, sosial ödənişlərin avtomatik hesablanması, ünvanlı sosial yardım üçün elektron ərizədən istifadə imkanı. Bu sistem həm açıqlığı, həm də sosial xidmətlərə daha sürətli çıxışı təşviq edir.

Sahibkarlar “e-gov.az”, “e-lisenziya”, “onlayn Vergilər Nazirliyi”, “ASAN Login” kimi platformalardan istifadə edə bilərlər. Aşağıdakı alətlər: müəssisələrin qeydiyyatdan keçməsinə və lisenziya almasına icazə verin, gömrük əməliyyatlarının elektronlaşdırılması, elektron müqavilələrin və arayışların təqdimini mümkün edir. Elektron texnologiyalar korporativ məhsuldarlığı artıraraq korrupsiya təhlükəsini azaldıb.

Azərbaycanın elektron hökumət siyasəti müxtəlif beynəlxalq ölçülərdə təmsil olunur. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və digər beynəlxalq təşkilatlar dövlətlərin rəqəmsallaşma səviyyəsini obyektiv ölçmək üçün göstəricilər yaratdılar.

Azərbaycanın EGDI göstəricisi 2022-ci ildə 0.75 səviyyəsində olmuşdur ki, bu da dünya ortalamasından (0.65) yüksəkdir. Lakin Estoniya (0.91) və Cənubi Koreya (0.89) kimi lider ölkələrlə müqayisədə daha aşağıdır. Qeyd olunan göstəricilər yuxarıdakı qrafikdə qeyd olunmuşdur.

Dünya ölkələrində də bəzi uğurlu Elektron Hökumət İnkişaf İndeksi modellərini də qeyd etmək mümkündür. Cənubi Koreyada “Smart Govern-

ment” modeli və süni intellekt tətbiqləri ilə məşhur ölkədir. Cənubi Qafqazda isə Gürcüstan elektron notariat, elektron imza və dövlət qeydiyyatı sistemləri ilə inkişaf etmişdir. Şimali Avropada Estoniya “X-Road” sistemi ilə bütün dövlət qurumlarının məlumat mübadiləsini təmin edir. Ölkəmiz də bütün modelləri nəzərə almaqla, özünəməxsus hibrid model formalaşdırmışdır.

Rəqəmsallaşdırma və e-hökumət sahəsində irəliləyişlərlə yanaşı, digər struktur problemləri də mövcuddur. İlk növbədə rəqəmsal bərabərsizlik məsələsi göz qabağındadır, xüsusən də kənd yerlərində zəif internet infrastrukturunu və qeyri-adekvat texnologiya biliyi xidmətlərə bərabər çıxışa mane olur. İnformasiya təhlükəsizliyi ilə bağlı narahatlıqlar ciddi problem olaraq qalmaqda davam edir: fərdi məlumatların qorunması, zəif kibertəhlükəsizlik tədbirləri və məlumatların sızması ehtimalı vətəndaşların rəqəmsal xidmətlərə inamını sarsıdır. Eyni zamanda, bir sıra dövlət qurumlarının texnologiyı infrastrukturunu köhnəlib və yeni platformalara uyğunlaşdırılmayıb, bu da integrasiya problemlərinə səbəb olub [9].

Bundan əlavə, peşəkarların, xüsusilə İKT və rəqəmsal idarəetmə sahəsində təcrübəsi olan mütəxəssislərin çatışmazlığı xidmət keyfiyyətinə və innovasiyaların tətbiqinə mənfi təsir göstərir. Bəzən rəqəmsal sistemlərin quraşdırılmasında süründürməçilik və koordinasiya boşluqlarının olması, qurumlararası məlumat mübadiləsi tam təmin olunmur, bu da təkrar proseslərə və islahatların həyata keçirilməsində vaxt itkisinə səbəb olur. Bəzi vətəndaşlar hələ də kompüterləşdirilmiş xidmətlərdən qorxur və ənənəvi üsullarla müraciət etməyə üstünlük verirlər ki, bu da rəqəmsallaşdırma təşəbbüslərini sarsıdır. Nəhayət, tənzimləyici və hüquqi çatışmazlıqlar, eləcə də köhnəlmiş tənzimləmə sistemləri rəqəmsal texnologiyanın tam istifadəsinə mane olur [10].

Rəqəmsal transformasiyanın uzunmüddətli və hərtərəfli artımını təmin etmək üçün ilk növbədə regional internet infrastrukturunun qurulması və yüksək sürətli internetə çıxışın təmin edilməsi lazımdır [4]. Bundan əlavə, əhəlinin rəqəmsal savadlılığını artırmaq üçün məktəblərdə və ali təhsil müəssisələrində cari rəqəmsal texnologiya kurikulumu, eləcə də işləyən fərdlər üçün davamlı təlim proqramları tətbiq edilməlidir. Rəqəmsal bərabərliyi təşviq etmək üçün yaşlılar və aztəminatlı qruplar üçün daha

sadə interfeysli proqramlar, eləcə də məqsədyönlü tədris səyləri tətbiq edilməlidir [2].

Eyni zamanda, məlumatların təhlükəsizliyi və fərdi məlumatların qorunması üçün qanunvericilik prosedurları gücləndirilməli, kibertəhlükəsizlik standartları milli səviyyədə hazırlanmalı və bütün dövlət qurumlarında zəruri olmalıdır. Dövlət qurumları xidmətlərin təkrarlanmasını və bürokratik əngəlləri azaltmaq məqsədi ilə vahid məlumat bazası və bulud texnologiyasına əsaslanan integrasiya olunmuş sistemlər qurulmalıdır. ASAN modeli kimi rəqəmsal vəziyyətə nəzarət etmək üçün çevik və şəffaf arxitekturdan istifadə yeni sektorlara genişləndirilməlidir. Bundan əlavə, dövlət-sahibkarlıq əməkdaşlığı nəticəsində startaplar və innovativ texnologiya firmaları üçün dəstək mexanizmləri yaradılmalı, rəqəmsal innovasiyalar isə dövlət sifarişləri ilə dəstəklənməlidir [1].

Nəhayət, dünya təcrübəsini və uğurlu modelləri (məsələn, Estoniya, Cənubi Koreya, Sinqapur) tədqiq etməklə lokallaşdırılmış rəqəmsal strategiyalar işlənilib hazırlanmalı və vətəndaş cəmiyyəti institutlarını, eləcə də dövlət qurumlarını bu istiqamətdə iştirak etməyə təşviq etmək üçün şərait yaradılmalıdır.

Nəticə

Son illər dövlət idarəçiliyi Azərbaycan Respublikasında əldə edilmiş iqtisadi və institusional islahatların həyata keçirilməsi mexanizmlərinin müasirləşdirilməsini, eləcə də rəqəmsal transformasiyaya uyğunlaşdırılmasını prioritet təşkil edir. Elektron hökumətin tətbiqi təkcə insanlara göstərilən xidmətlərin çevik və şəffaf şəkildə təşkili üçün deyil, həm də islahatların operativ icrasına nəzarət etmək, resurslardan daha yaxşı istifadə və ictimai fəallığı artırmaq üçün vacibdir.

Məqalənin təhlilinə əsasən, Azərbaycanda elektron xidmətlər sistemi artıq sektorlar səviyyəsində qurulub, vergi, sosial təminat, sahibkarlıq, torpaq idarəçiliyi və digər sektorlarda geniş rəqəmsal platformalar səmərəli şəkildə tətbiq olunur. “ASAN xidmət” və “e-gov” kimi təşəbbüslər dəyişikliklərin yerli səviyyədə səmərəli və şəffaf şəkildə həyata keçirilməsini təmin etmək üçün effektiv alət olduğunu sübut edib. Bununla belə, regional-coğrafi bərabərsizliklər, zəif texnoloji infrastruktur, rəqəmsal savadsızlıq, informasiya təhlükəsizliyi və insan resurslarının çatışmazlığı sistemin uzunmüddətli böyüməsinə mane olmaqda davam edir.

Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, rəqəmsal idarəetmənin uğuru təkcə texnoloji platformaların qurulması ilə deyil, həm də qanunvericilik bazasının çevikliyi, institusional koordinasiya və sosial-iqtisadi inklüzivliklə ayrılmaz şəkildə bağlıdır. Azərbaycan bu sahədə Estoniya, Cənubi Koreya və Sinqapur kimi dövlətlərin təcrübəsindən istifadə edərək özünün rəqəmsal hökumət modelini yaratmalıdır. Bundan əlavə, süni intellekt, böyük məlumat analitikası və blokçeyn texnologiyasından istifadə dəyişikliklərin monitorinqini və qiymətləndirilməsini əhəmiyyətli dərəcədə təkmilləşdirmək potensialına malikdir.

Ümumiyyətlə, rəqəmsal transformasiyanın iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi metodlarına daxil edilməsi Azərbaycanda şəffaf, hesabatlı və vətəndaş mərkəzli hökumətin inkişafına kömək edir. Prosesin uzunmüddətli davamlılığını təmin etmək üçün hüquqi, texnoloji və sosial islahatlar eyni vaxtda həyata keçirilməli, dövlət, cəmiyyət və kommersiya sektoru arasında rəqəmsal həmrəylik təmin edilməlidir.

Ümumiyyətlə, rəqəmsal transformasiyanın iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi metodlarına daxil edilməsi Azərbaycanda şəffaf, hesabatlı və vətəndaş mərkəzli hökumətin inkişafına kömək edir. Prosesin uzunmüddətli davamlılığını təmin etmək üçün hüquqi, texnoloji və sosial islahatlar eyni vaxtda həyata keçirilməli, dövlət, cəmiyyət və kommersiya sektoru arasında rəqəmsal həmrəylik təmin edilməlidir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Ağazadə, Nərmin. "ASAN Xidmət Modeli və Rəqəmsal İnnovasiyalar" – ADNA, 2023, *Rəqəmsal xidmətlərin Azərbaycan modeli*.
2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (2018). "Rəqəmsal Transformasiya üzrə Strateji Yol Xəritəsi". Bakı: Prezident Kitabxanası.
3. Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi. (2022). "Rəqəmsal Azərbaycan 2022–2026".
4. Azintelecom MMC (2023). "Milli bulud strategiyasının icra vəziyyəti və perspektivlər". Bakı.
5. Elektron Hökumətin İnkişafı Mərkəzi (EHİM). (2023). "Elektron xidmətlərin təhlili və inkişaf perspektivləri". Bakı.
6. Qasımova, T. (2022). "Elektron imzanın hüquqi qüvvəsi: beynəlxalq və milli çərçivədə".

Azərbaycan Hüquq Jurnalı, 2(4), 36–45. – Elektron imzanın hüquqi tanınması və hüquqi təsirləri.

7. Qasımova, Tünzalə. "Rəqəmsallaşmanın dövlət idarəetməsində rolu" – AMEA, 2022, *İdarəetmədə rəqəmsal alətlərin tətbiqi və effektivlik analizi*.

8. Margetts, H., & Dunleavy, P. (2013). *The second wave of digital-era governance*. *Government Information Quarterly*, 30(1), 1–17.

9. Meijer, A., Curtin, D., & Hillebrandt, M. (2012). *Open government: Connecting vision and voice*. *International Review of Administrative Sciences*, 78(1), 10–29.

10. Səfərov, Ə. (2024). "Azərbaycan rəqəmsal strategiyası və hüquqi transformasiya". *AMEA İctimai Elmlər Jurnalı*, 4(2), 27–39. – "Azərbaycan 2030" və "Rəqəmsal Azərbaycan" sənədlərinin hüquqi aspektləri.

11. Şirinov, Kamil. "Rəqəmsal texnologiyalar və yeni idarəetmə modeli" – BDU nəşriyyatı, 2024, *Rəqəmsal idarəetmənin strukturu və transformasiya prinsipləri*.

12. Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi. (2022). "Elektron sənəd və rəqəmsal xidmətlər üzrə hüquqi mühitin təkmilləşdirilməsi" – Hüquq sistemində elektron əsaslı islahatların aparılması..

13. World Bank (2020). *Digital Government Readiness Assessment: Azerbaijan Country Report*. Washington DC.

14. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti. (2022). "Rəqəmsal Azərbaycan – 2022–2026-cı illər üzrə Dövlət Proqramı". Bakı: RİNN., –Elektron hökumətin təkmilləşdirilməsi və informasiya sistemlərinin integrasiyası üzrə yol xəritəsi.

15. Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası. (2022). "Elektron hökumətin inkişafında normativ-hüquqi baza". Bakı: DİA nəşriyyatı., – Elektron sənəd dövriyyəsi və imzanın hüquqi əsaslandırılması.

XÜLASƏ

Son illərin global texnoloji inqilabı dövlət idarəçiliyi sahəsində mühüm inkişafarla nəticələndi. Bu perspektivdə müasir dövlətlərin strateji inkişaf gündəmlərinə elektron hökumət və rəqəmsal transformasiya kimi mühüm ideyalar daxildir. Rəqəmsallaşma dövlət-vətəndaş qarşılıqlı əlaqələrinin gücləndirilməsi, idarəetmənin çevikliyinin artırılması və sosial-iqtisadi dəyişikliklərin effektiv şəkildə həyata keçirilməsi üçün mühüm alətə çevrilib. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının dövlət xidmətlərinə daxil edilməsi idarəetmənin açıqlığını, hesabatlılığını və çevikliyini təkmilləşdirmək şansı verdi, həmçinin islahatların həyata keçirilməsində əhəmiyyətli struktur islahatları üçün zəmin yaratdı.

Rəqəmsallaşma müasir iqtisadi və sosial idarəetmənin vacib komponentinə çevrilmişdir. Rəqəmsal texnologiyaların inkişafı, xüsusən də elektron hökumət sistemlərindən istifadə dövlət idarəçiliyində açıqlığın artırılmasına, vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə və islahatların səmərəli həyata keçirilməsinə əhəmiyyətli töhfə verib [13]. Son illərdə Azərbaycan Respublikası dövlət orqanının funksiyalarının optimallaşdırılması, daha sürətli qərarların qəbul edilməsi və vətəndaş məmnunluğunun yüksəldilməsi baxımından mühüm nailiyyətlərlə nəticələnən rəqəmsal transformasiya gündəmini həyata keçirmişdir.

Rəqəmsal idarəetməyə keçid də Azərbaycan Respublikasının son iqtisadi islahatlarında prioritet istiqamət kimi müəyyən edilmişdir. “Azərbaycan 2030: Sosial-İqtisadi İnkişaf üzrə Milli Prioritetlər” adlı sənəddə rəqəmsal transformasiyanın zəruriliyi vurğulanır. “Elektron hökumət” və “ASAN xidmət” konsepsiyaları artıq praktiki tətbiq baxımından səmərəli olduğunu göstərərək, sakinlərin dövlət xidmətlərindən daha asan istifadəsinə şərait yaradır. Rəqəmsal üsullar həyata keçirmə prosedurlarının səmərəliliyini artırdı və dəyişikliklərin nəticəyönümlü xarakterini artırdı.[12]

Bu məqalədə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal transformasiya və elektron hökumət layihələrinin iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi mexanizmlərinə təsiri, eləcə də mövcud metodologiyalar və gələcək inkişaf istiqamətləri araşdırılır.

Açar sözlər: *rəqəmsal idarəetmə, elektron hökumət, iqtisadi islahatlar, rəqəmsal transformasiya, rəqəmsallaşma.*

Tale Huseynli Huseyn

Baku Eurasia University, Ph.d student

ELECTRONIC GOVERNMENT AND DIGITAL TRANSFORMATION: NEW APPROACHES IN THE IMPLEMENTATION MECHANISMS OF REFORMS

Summary

The global technological revolution of recent years has resulted in significant developments in the field of public administration. In this perspective, the strategic development agendas of modern states include important ideas such as e-government and digital transformation. Digitalization has become an important tool for strengthening state-citizen interactions, increasing the agility of governance, and effectively implementing socio-economic changes. The integration of information and communication technologies into public services has provided a chance to improve the openness, accountability, and agility of governance, as well as laid the groundwork for significant structural reforms in the implementation of reforms.

Digitalization has become an essential component of modern economic and social governance. The development of digital technologies, in particular the use of e-government systems, has made a significant contribution to increasing transparency in public administration, improving the quality of services provided to citizens, and effectively implementing reforms. In recent years, the Republic of Azerbaijan has implemented a digital transformation agenda that has resulted in significant achievements in terms of optimizing the functions of state bodies, making faster decisions, and increasing citizen satisfaction.

The transition to digital governance has also been identified as a priority direction in the recent economic reforms of the Republic of Azerbaijan. The document “Azerbaijan 2030: National Priorities for Socio-Economic Development” emphasizes the need for digital transformation. The concepts of “e-government” and “ASAN service” have already shown their effectiveness in practical application, creating conditions for easier use of public services by residents. Digital methods have increased the efficiency of implementation procedures and increased the result-oriented nature of changes.

This article examines the impact of digital trans-

formation and e-government projects on the mechanisms for implementing economic reforms in the Republic of Azerbaijan, as well as existing methodologies and future development directions.

Keywords: *Digital governance, e-government, economic reforms, digital transformation, digitalization.*

Тале Гусейнли Гусейн
Бакинский Евразийский Университет,
докторант

ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО И ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ: НОВЫЕ ПОДХОДЫ В МЕХАНИЗМАХ РЕАЛИЗАЦИИ РЕФОРМ

Резюме

Глобальная технологическая революция последних лет привела к значительным изменениям в сфере государственного управления. В этом плане стратегические программы развития современных государств включают такие важные идеи, как электронное правительство и цифровая трансформация. Цифровизация стала важным инструментом укрепления взаимодействия государства и граждан, повышения гибкости управления и эффективной реализации социально-экономических изменений. Интеграция информационно-коммуникационных технологий в государственные услуги предоставила возможность повысить открытость, подотчетность и гибкость управления, а также заложила основу для значительных структурных реформ в ходе реализации реформ.

Цифровизация стала важнейшим компонентом современного экономического и социального управления. Развитие цифровых технологий, особенно использование систем электронного правительства, внесло значительный вклад в повышение прозрачности государственного управления, улучшение качества услуг, предоставляемых гражданам, и эффективную реализацию реформ. За последние годы в Азербайджанской Республике была реализована программа цифровой трансформации, которая привела к значительным достижениям в плане оптимизации функций государственных органов, ускорения принятия решений и повышения удовлетворенности граждан.

Переход к цифровому управлению также был определен в качестве приоритетного направления последних экономических реформ в Азербайджанской Республике. В документе «Азербайджан 2030: Национальные приоритеты социально-экономического развития» подчеркивается необходимость цифровой трансформации. Концепции «электронного правительства» и «службы ASAN» уже показали свою эффективность на практике, создав условия для более удобного пользования гражданами государственными услугами. Цифровые методы повысили эффективность процедур внедрения и повысили результативность изменений.

В статье рассматривается влияние проектов цифровой трансформации и электронного правительства на механизмы реализации экономических реформ в Азербайджанской Республике, а также существующие методологии и будущие направления развития.

Ключевые слова: *Цифровое управление, электронное правительство, экономические реформы, цифровая трансформация, цифровизация.*